

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Україна в європейській історії та культурі

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна/заочна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.04 Середня освіта. Математика

Освітня програма: «Середня освіта: математика»

Рік навчання: 1

Семестр: 1

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: 26/6 лекції; 22/6 семінарські; 72/108 самостійна робота)

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі Moodle:

<http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1098>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Башли Маргарита Іванівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат історичних наук, доцент

Кафедра: історії та методики її навчання

Робочій e-mail: mibashly@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: середа, 14.40-16.00

3. Опис та мета дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Україна в європейській історії та культурі» є вивчення основних історичних подій та фактів, які мали визначальний вплив на політичні, соціальні, економічні та культурні взаємостосунки між Україною та країнами Європи.

Метою навчальної дисципліни є вивчення історичної ретроспективи взаємин України з державами європейського світу з часів Київської Русі по теперішній час, ролі та місця України у світовому та загальноєвропейському цивілізаційному контексті, основних історичних процесів і подій вітчизняної та європейської історії.

Важливим аспектом вивчення є проблема соціокультурної і політичної орієнтації України, яка органічно сприймаючи досягнення західноєвропейської цивілізації, зберігала самобутність власного історичного розвитку. Значне місце посідає порівняльна характеристика відповідних соціальних і політичних структур в країнах європейського світу і в Україні, яка свідчить про спільність багатьох з них. Дисципліна має показати, що український народ витворив власні оригінальні форми соціального існування, які стали надбанням світової історії. Саме під таким кутом зору розглядається українське козацтво, яке увібрало в себе активні творчі сили усього тогочасного українського суспільства, постійно було у вирі воєнного і політичного життя Європи і мало чимало спільних рис з англійськими джентрі.

Проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Основи філософських знань», «Права людини та громадянське суспільство в Україні», «Українська мова».

4. Результати навчання

Студенти, що опанують навчальну дисципліну «Україна в європейській історії та культурі» зрозуміють:

- загальну періодизацію курсу;
- основні етапи української державності в руслі загальноєвропейського цивілізаційного процесу з IX ст. по теперішній час;
- головні напрямки та зміст політичного і соціально-економічного розвитку України та країн Європи;
- міждержавну політику європейських держав та України;
- взаємопроникнення та взаємовплив української та європейської культур, спільне та відмінне в їх історичному розвитку.
- основні напрями співпраці України з ЄС.

В процесі вивчення курсу студенти можуть оволодіти такими **уміннями й навичками**:

- проводити порівняльні аналогії соціально-економічного, політичного, культурного розвитку України та країн європейського світу;
- визначати історичну конкретність, своєрідність розвитку європейської цивілізації крізь призму вивчення національної історії як невід'ємної складової загальноєвропейського історичного процесу;
- вичерпно відповідати на поставлені запитання, демонструючи знання основних проблем курсу;
- використовувати отриманні знання на практиці (в роботі з науково-методичними матеріалами, друкованими джерелами в бібліотеках, архівах тощо).

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Процес державотворення у Західній Європі і становлення Старокиївської держави

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Раннє середньовіччя у Західній Європі. 2. Утворення державності у східних слов'ян. 3. Розвиток феодалізму в Західній Європі. Київська держава X ст. 4. Християнізація Русі-України до Володимирового хрещення і європейський контекст.	1. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Замки. Торговці. Поети</i> ; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 2. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста</i> ; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 3. Сорочан, С. Б. (2017) <i>Історія культури Європы. Средние века</i> . Курс лекцій. Харьков. 4. <i>Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність</i> / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. К.: ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 5. <i>Україна – європейська країна</i> . К.: Балтія-Друк, 2015.

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: автохтон, варяги, віче, вотчина, данина, десятина, дружина, етногенез, закупи, ізгої, кіммерійці. Термін виконання: на семінарське заняття №1; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Тема № 2. Україна-Русь у європейському соціально-політичному просторі в кінці X – середині XII ст.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Політичний розвиток Київської держави. 2. Хрещення України-Русі як фактор європеїзації. 3. Посилення зв'язків Київської держави з європейським світом.	1. Україна – європейська країна. К.: Балтія-Друк, 2015. 2. Кормич Л.І. (2015). Правові державотворчі ідеї епохи Київської Русі. <i>Актуальні проблеми політики зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), М. А. Польовий (відп. секр.) [та ін.] ;</i> НУ «ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса : Фенікс. Вип. 54. С. 281-289. URL: http://hdl.handle.net/11300/946
Семінарське заняття (2 год.): 1. Східна і західна церква християнського світу. 2. Початок проникнення християнства на Русь. 3. Християнство у Давньоруській державі до 988 р. 4. Прийняття християнства в Київській Русі. 5. Західна політика князя Володимира. 6. Спроби подолання деспотизму Константинополя.	3. Скрипнюк О.В. (2014). Хрещення Русі: цивілізаційна трансформація держави і суспільства. До 1025-річчя хрещення Русі-України (частина 2). <i>Публічне право. № 1.</i> С. 5-18 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2014_1_3 4. Зінкевич Т. С. (2019). Проблема християнізації Київській Русі у висвітленні української діаспорної історіографії. <i>Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Історичні науки. № 7 (380).</i> С. 120–125. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/181571/1/%D0%A2%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%B9%20%D0%97%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87.pdf 5. Камінська О. А. (2014). Основні напрями зовнішньої політики Київської русі за часів правління Ярослава Мудрого. <i>Правові новели. № 2.</i> С. 7-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2014_2_3

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: князь, полюддя, рядовичі, тризуб, холопи, християнство, челядь, язичництво, баскак, Золота Орда, натуральне господарство, феодал. Термін виконання: на семінарське заняття №1; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти есе на тему : «Лист-відозва Я. Мудрого до українського народу»

Тема № 3. Культурний розвиток давньої Русі-України в контексті середньовічної культури

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрямки розвитку середньовічної культури. 2. Прийняття християнства і культурний розвиток України-Русі. 3. Освіта і давнє українське письмо. 4. Архітектура і образотворче мистецтво. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Замки. Торговці. Поети</i>; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 2. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста</i>; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 3. Сорочан, С. Б. (2017) <i>Історія культури Європи. Середніе века</i>. Курс лекцій. Харьков. 4. Пальм Н. Д. <i>Історія української культури : навчальний посібник</i> . Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 5. Бокань В., Польовий Л. <i>Історія культури України</i>. К.: 2012.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-історичні умови становлення і розвитку культури Київської Русі. 2. Мова, писемність, освіта. 3. Література і фольклор. 4. Містобудування та архітектура. 5. Живопис та декоративно-прикладне мистецтво. 	
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: культура, матеріальна культура, духовна культура, фольклор, язичництво, патерик, агіографія, четві, мінеї, палеї, хрестово-купольний храм, фреска, мозаїка, апокрифи. Термін виконання: на семінарське заняття №2; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.</i></p>	

Тема № 4. Утворення національних держав у Західній Європі. Галицько-Волинське князівство у політичному процесі Центральної Європи

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвинуте феодальне суспільство в Західній Європі. Утворення національних держав. 2. Галицько-волинське князівство у боротьбі за збереження української державності. 3. Держава Романовичів у другій половині XIII – першій половині XIV ст. Її участь у політичному процесі Центральної Європи. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Войтович Л.В. (2014). <i>Галич у політичному житті Європи XI–XIV століть</i>. Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 478 с. 2. Головка О. Б. (2015). Некороновані і короновані королі Південно-Західної Русі. <i>Княжа доба: історія і культура</i>. Вип. 9. С. 183-216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kdik_2015_9_12
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад Київської держави. Галицько-Волинське князівство як фактор формування моноетнічної української державності. 2. Зміцнення Галицько-Волинського князівства. 3. Боротьба за австрійську спадщину. 4. Стосунки Галицько-Волинського князівства з Римом. 5. Культурний розвиток Галицько-Волинського князівства в контексті 	<ol style="list-style-type: none"> 3. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста</i>; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 4. Лебедева Ю.О. (2016). Проблема становлення Галицько-Волинської держави в українознавчих дослідженнях початку XX ст. <i>Сіверщина в історії України: Зб. наук. пр.</i> К.: Глухів, Вип. 9. С. 415-421. URI: http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/128352 5. <i>Політичні портрети Галицько-Волинської держави: навчальний посібник</i> /

європейської культури.	Упор. А.О. Карасевич, К.М. Левківський, В.В. Сокирська. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2011.
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи:
 Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: ярлик, братства, братські школи, воєводство, Магдебурзьке право, магістрат, романський стиль, мозаїка. Термін виконання: на семінарське заняття №3; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Тема № 5. Станово-представницькі монархії в Європі. Еволюція українського суспільства у складі Великого князівства Литовського (XV ст.)

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розклад католицько-феодальної системи у середньовічній Європі. 2. Боротьба Польщі і Литви за Україну. Великі князі Литовські – інтегратори Давньоруської спадщини. 3. Розвинутий феодалізм в Україні. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста</i>; за ред. Умберто Еко; пер. з італ. Харків. 2018. 2. Матвієнко, Л. В. (2021). Землі степового побужжя у литовсько-польську добу. <i>II International Scientific and Practical Conf. "Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique"</i>. – Paris, Vol. 1. С. 91–92. URI: http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5664 3. <i>Новий довідник: Історія України</i>. Київ : Тов «Казка», 2012. 4. Тараненко, М. Г. (2021). До питання правової оцінки входження і становища українських земель у складі великого князівства Литовського. <i>Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць</i>. № 4 (52). С. 74-82. 5. <i>Україна – європейська країна</i>. К.: Балтія-Друк, 2015.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості статусу українських земель у складі Великого князівства Литовського. 2. Спроби церковної унії з Римом. 3. Піднесення престижу великих князів литовських в Європі, спроби коронації. Позиція українського панства. 4. Боротьба феодально-аристократичних угруповань у XV ст. Держава Олельковичів і західний світ. 5. Перехід від середньовічної станової монархії до абсолютизму. Спроби зміцнення великокняжої влади у Великому князівстві Литовському. 	
<p>Завдання для самостійної роботи: Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: унія, шляхта, феодалізм, станова монархія, абсолютна монархія. Термін виконання: на семінарське заняття №4; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.</p>	

Тема № 6. Початок Нового часу і соціально-політичний розвиток України в кінці XV – XVI ст. Реформація і контрреформація, їх відгомін в Україні

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування буржуазних відносин. Фільваркова система. 2. Соціальні протести в Європі і Україні. Виникнення козацтва, його роль в зародженні буржуазних відносин в Україні. 3. Реформація і контрреформація. Їх прояви в 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бачинська О. А., Чухліб Т. В. <i>Історія козацтва після зруйнування Запорозької Січі (1775 – 1905)</i>. Київ, 2016. 2. <i>Документи українського козацтва XVI – першої половини XVII ст.: універсали, листування, угоди, присяги</i> / Упор. В. Брехуненко. Київ, 2016. 3. <i>Історія Запорозької Січі</i>. Київ, 2015. 350 с.

<p>Україні.</p> <p>4. Інтеграція українських земель у польській державі. Загострення національно-релігійних і соціальних суперечностей наприкінці XVI ст.</p>	<p>4. Середа О. (2015). <i>Османсько-українське степове порубіжжя в османсько-турецьких джерелах XVIII ст.</i> Одеса.</p> <p>5. <i>Україна – європейська країна.</i> К.: Балтія-Друк, 2015.</p> <p>6. Чухліб Т. (2017). <i>Козаки і татари. Українсько-кримські союзи 1500-1700-х років.</i> Київ.</p> <p>7. <i>Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність /</i> авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реформаційні течії і рухи в Західній Європі. 2. Перші кроки Реформації в Польщі і на Україні. 3. Контрреформація. Наступ католицизму у Східній Європі. Єзуїти, їх проникнення в Україну. 4. Берестейська унія в контексті «європеїзації» українського суспільства. 	
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p><i>Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: фільварок, козак, булава, бунчук, Військо Запорозьке низове, Дике поле, зимівник, городові козаки, Кіш, реєстрові козаки, клейноди, кошовий отаман, курінь, паланка, реформація, контрреформація, єзуїти. Термін виконання: на семінарське заняття №5; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.</i></p>	

Тема № 7. Західна Європа і Україна у першій половині XVII ст. Вплив західноєвропейських суспільно-політичних процесів на Україну у першій половині XVII ст.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив нідерландської революції на поширення релігійної та національної свободи. 2. Українські та польські антитринітарії у Голландії. 3. Участь українців у Тридцятилітній війні в Європі. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Войтович Л. (2012). Козацька піхота: озброєння, організація, бойові можливості на тлі європейської лінійної піхоти кінця XV – середини XVII ст. <i>Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи. Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський.</i> Вип. 3. С. 64–79. 2. Войтович Л., Голубко В. (2018). Козацьке військо на іноземній службі у 1618–1648 рр. <i>Історія війн і військового мистецтва.</i> Харків. Т. 2. С. 143–144. 3. Плохій, С. (2016). <i>Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності.</i> Харків. URL: http://resource.history.org.ua/item/11082 4. Соколовський О. Л. (2011). Місце антитринітарних течій в суспільному русі України. <i>VIII Харківські студентські філософські читання.</i> Харків. С. 120- 121. 5. <i>Україна – європейська країна.</i> К.: Балтія-Друк, 2015.
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив нідерландської революції на поширення релігійної та національної свободи. 2. Українські та польські антитринітарії у Голландії. 3. Козацтво як інтеграційний чинник визвольних прагнень усіх станів України. 4. Селянсько-козацькі повстання 20-30-х рр. XVII ст. і західноєвропейський контекст. 5. Участь українців у Тридцятилітній війні в Європі. 	

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: нідерландська революція, антитринітарії, козацька рада, старшина, уходники, універсали, чайка, ясир, Тридцятилітня війна. Термін виконання: на семінарське заняття №6; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Завдання для самостійної роботи:

Анотування наукової статті (обсяг : 100 – 250 слів; терміни виконання: не пізніше ніж за тиждень до завершення теоретичного навчання)

1. Селівоненко, А. (2009). Політика Гетьманщини стосовно Запорозької Січі (1658-1667 рр.). *Український історичний збірник*. Вип. 12. С. 60-65. URL: <http://history.org.ua/JournALL/green/12/7.pdf>

Тема № 8. Розвиток української культури у XV – XVIII ст. Західноєвропейські впливи в духовному житті

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Початок і розвиток ренесансу в країнах і Західної Європи. 2. Утвердження гуманістичної культури на українських землях. 3. Острозька академія – осередок ренесансної культури в Україні.	1. Бокань В., Польовий Л. (2012). <i>Історія культури України</i> . К. 2. Конопльова О. В. (2013). <i>Мистецтво, архітектура та містобудування Західної Європи доби Відродження : навчальний посібник</i> ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ. 3. <i>Острозька академія XVI – XVII століття. Енциклопедія. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2011.</i> 4. <i>Острозька давнина. Науковий збірник / [ред. кол. Ігор Пасічник (гол. ред.), Ігор Тесленко (відпов. ред.) та ін.]. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. Вип. 2. 316 с.</i> 5. Ульяновський В. (2012). <i>Князь Василь-Костянтин Острозький : історичний портрет у галереї предків та нащадків</i> . К. : ВД «Простір», 2012.

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: ренесанс, гуманізм, колегіум, академія, теоцентризм, антропоцентризм, цех, корпорація, схоластика, вертеп, «сім вільних мистецтв», тривіум, квадріум, декан, абітурієнт. Термін виконання: на семінарське заняття №7; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Тема № 9. Національно-визвольна боротьба українського народу у 1648-1657 рр. і європейський світ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Соціально-економічні передумови визвольної війни. 2. Визвольні рухи в Європі і український	1. Бачинська О. А. (2015). <i>Українське козацтво. Золоті сторінки історії</i> . К. : Кристал Бук. С. 74-102. URL:: http://history.org.ua/LiberUA/978-617-7268-30-

<p>контекст.</p> <p>3. Реакція в країнах Європи на події в Україні.</p> <p>4. Нова українська державність і європейський світ.</p> <p>5. Західноєвропейський вектор політичної орієнтації Б. Хмельницького.</p>	<p>6/978-617-7268-30-6.pdf.</p> <p>2. Богдан Хмельницький: історична постать у контексті процесів українського державотворення: матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 425-й річниці від дня народження гетьмана. Харків ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021.</p> <p>3. Плохій, С. (2016). <i>Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності</i>. Харків. URL: http://resource.history.org.ua/item/11082</p> <p>4. <i>Україна – європейська країна</i>. К.: Балтія-Друк, 2015.</p> <p>5. Щербак, В. (2016). МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ ПРО ПЕРЕДУМОВИ, ПРИЧИНИ ТА РУШІЙНІ СИЛИ «ХМЕЛЬНИЧЧИНИ». <i>Київські історичні студії</i>, (2 (3)), 11-15.</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>1. Західноєвропейський вектор політичної орієнтації Б. Хмельницького.</p> <p>2. Залучення української шляхти до будівництва козацької держави.</p> <p>3. Дипломатичні плани Б. Хмельницького.</p> <p>4. Рецепт визвольної війни українського народу в країнах Західної Європи.</p>	
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p><i>Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: генеральна старшина, генеральний бунчужний, генеральний писар, генеральний осавул, генеральний підскарбій, генеральний суддя, Гетьманщина, автономія. Термін виконання: на семінарське заняття №8; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.</i></p>	

Тема № 10. Тенденції суспільно-політичного розвитку в країнах Західної і Центральної Європи і Україна (друга половина XVII – XVIII ст.)

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>1. Розвиток європейської політичної системи.</p> <p>2. Боротьба за збереження української державності після смерті Б. Хмельницького.</p> <p>3. Система абсолютизму і намагання посилення інституту гетьманства. Боротьба з російським орієнтальним деспотизмом.</p> <p>4. Перехід до епохи Просвітництва в Європі. Доба гетьмана Мазепи.</p>	<p>1. Джиджора І. (2020). <i>Економічна політика російського правительства супроти України в 1710–1730-х роках</i> / упоряд., автор передмови, приміток і коментарів. В. Пришляк. К.: Кліо.</p> <p>2. Ковальчук Н. (2014). Хмельницький Богдан (Зіновій). <i>Історія політичної думки : навч. енцикл. слов.-довід</i>. Львів : Новий Світ-2000. С. 683–684.</p> <p>3. Плохій, С. (2016). <i>Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності</i>. Харків. URL: http://resource.history.org.ua/item/11082</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <p>1. Перехід до епохи Просвітництва в Європі.</p> <p>2. Українсько-шведський союз.</p> <p>3. Західноєвропейські джерела про гетьмана Мазепу і його діяльність.</p> <p>4. Боротьба з російським орієнтальним деспотизмом.</p> <p>5. Просвітництво в Україні. Стилї рококо, класицизм, романтизм, сентименталізм, реалізм, натуралізм, імпресіонізм в українському мистецтві.</p>	<p>4. <i>Україна – європейська країна</i>. К.: Балтія-Друк, 2015.</p> <p>5. Яремчук В. (2016). Політична думка на вітчизняних теренах у домодерну добу (X – середина XVII століть). <i>У кн.: Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т.1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка</i> / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса. К. : Парлам. вид-во, С. 155–170.</p>

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: Малоросійський приказ, Малоросійська колегія, опозиція, Руїна, суверенітет, гайдамаки, закріпачення селян, Коліївщина, просвітництво, рококо, класицизм, романтизм, сентименталізм, реалізм, натуралізм, імпресіонізм. Термін виконання: на семінарське заняття №9; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Тема № 11. Україна і Європейський світ у XIX ст.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поширення ідей Великої французької буржуазної революції в Україні. «Українська проблема» в період Наполеонівських війн. 2. Німецький романтизм і пробудження національної свідомості в українському суспільстві. Королівство Київське за проектом Бісмарка. 3. Вплив революційних подій 20-40-х рр. XIX ст. у Європі на ситуацію в Україні. 4. Галицькі землі у складі Австро-Угорської імперії. Українці у Віденському парламенті. Культурно-національне відродження на галицьких землях у XIX – на початку XX ст. 5. Українська еміграція в Європі в другій половині XIX ст.	1. Україна – європейська країна. К.: Балтія-Друк, 2015. 2. Захарчук О.М. (2015). Наполеон Бонапарт та українське суспільство: історичні документи в інтерпретаціях дослідників. <i>Український історичний журнал</i> . № 2. С. 163-183. URL: http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/109393 3. Плохій, С. (2016). <i>Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності</i> . Харків. URL: http://resource.history.org.ua/item/11082 4. Сердюк О. (2019). Переселенський рух із західноукраїнських земель (кінець XIX – початку XX ст.): масштаби, основні напрями, характерні особливості. <i>Краєзнавство</i> . № 1. С. 101-106.

Завдання для самостійної роботи:

Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: опришки, декабристи, дворові люди, викупна операція, земства, народники, народовці, москвофіли, національне відродження, промисловий переворот, романтизм. Термін виконання: на семінарське заняття №10; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.

Тема № 12. Соціально-політичні й економічні процеси в Європі і Україні у XX – на початку XXI ст. Європейська інтеграція та Україна

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (4 год.): 1. Соціально-економічна та політична ситуація в Європі на початку XX ст. 2. Перша світова війна і Україна. Українсько-Європейські відносини в міжвоєнний період. 3. Друга світова війна в Європі та Україні. 4. Україна за доби Радянського Союзу. 5. Становлення незалежної України. 6. Україна в 90-ті роки. 7. Друге президентство Кучми. 8. Президентство В. Ющенко.	1. Реєнт О. П. (2015). Перша світова війна і наслідки геополітичних катаклізмів початку XX століття для України. <i>Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність</i> . Вип. 26. С. 3-8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2015_26_3 2. <i>Жінки Центральної та Східної Європи у Другій світовій війні</i> . (2015). Збірник наукових праць. К.: ТОВ «АРТ КНИГА». URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/zhinki_cen

<p>9. Янукович і Революція Гідності. 10. АТО.</p>	<p>tralnoyi ta shidnoyi ievropi u drugiy svitoviy viyni - genderna specifika dosvidu v chasi ekstremalnogo nasilstva.pdf</p> <p>3. Зінченко, О.; В'ятрович, В.; Майоров, М. (2016). <i>Війна і міф. Невідома Друга світова війна</i>. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0005564</p> <p>4. Баран В., Токарський В. «Зачистка»: політичної репресії в західних областях України у 1939–1941 рр. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2014.</p> <p>5. Калішук О. М. <i>Українсько-польське протистояння на Волині та в Східній Галичині у роки Другої світової війни: науковий та суспільний дискурси</i>. Львів, 2013.</p> <p>6. Левик Б., Кривизюк Л. (2020). Аналітика цінності суспільно-політичних процесів на прикладі міжнародної військової співпраці Збройних Сил України у безпековому і оборонному просторі. <i>Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія</i>: [зб.наукових праць]. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Київ, С. 271-280.</p> <p>7. Рудич Ф. М. (2017). Президенти сучасної України і їх роль у розбудові держави. <i>Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса</i> [Текст] : Вип. 3 (89) Травень-червень / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : Видавництво ППіЕНД ім. І. Ф. Кураса, С.5-24</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Друга світова війна в Європі та Україні. 2. Україна за доби Радянського Союзу. 3. Державотворчі процеси в Україні. Проблеми суспільної трансформації і політичної демократизації в Україні. 4. Економічні проблеми незалежної держави. 5. Міжнародне становище України у 1991-2022 рр. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицак Я. <i>Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття</i>. К.: Yakaboo Publishing, 2019. 2. Василишин С. (2017). Договірні-правова база та інституційне забезпечення українсько-білоруських відносин. <i>Український історичний збірник</i>. Вип. 19. С. 287–299. 3. Плохій, С. (2016). <i>Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності</i>.

6. Розвиток української культури в умовах незалежності.	Харків. URL: http://resource.history.org.ua/item/11082 4. <i>Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми</i> . Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 5. <i>Україна: 30 років на європейському шляху</i> / Ю.Якименко [та ін.]; Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, К.: Заповіт, 2021.
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Письмово заповнити термінологічний словник за наведеними термінами: Антанта, більшовизм, демократія, Троїстий союз, синдикат, авторитарний режим, «воєнний комунізм», тоталітарний режим, п'ятирічка, гетто, депортація, нацизм, репарації, фашизм, Холокост, «відлига», шістдесятники, діаспора, парламентаризм, правова держава, толерантність, унітарна держава, концептуальне мистецтво, інсталяція, андеграунд, поп-арт, соц-арт, колаж, мінімалізм, перформанс, хепенінг, «критичний реалізм», постконцептуалізм, фовізм, гіперреалізм, кітч. Термін виконання: на семінарське заняття №11; додаткова вимога: усне опитування щодо знання змісту термінологічного словника.</i></p>	
<p>Завдання для самостійної роботи: <i>Провести анкетування трьох осіб-очевидців подій на тему (на вибір): «Поклик бути волонтером», «Ізмаїльщина очима тимчасово переміщених осіб», «Повсякдення. Працюємо – живемо, готуємо – їмо», «Біографії, які надихають». Методичні вказівки, угода про безоплатну передачу фонозапису, заява на використання матеріалів інтерв'ю, анкета респондента, паспортний лист до інтерв'ю представлені на сайті ІДГУ (http://idgu.edu.ua/science) у розділі «Центр усної історії». Результати усної історичного дослідження презентувати на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 12 слайдів).</i></p>	

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважної причини, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності

Студенти мають дотримуватися правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок модульної контрольної роботи

1. Участь українців у Тридцятилітній війні в Європі.
2. Українсько-європейські стосунки доби незалежності України.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді термінологічного словника, усної історичного дослідження та його презентації.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому

	окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Термінологічний словник	5
Усноісторичне дослідження	10
Презентація	5

Критеріями оцінювання *термінологічного словника* є вміння студента тезово викласти зміст термінів. Оцінювання *усноісторичного дослідження* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні роботи. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

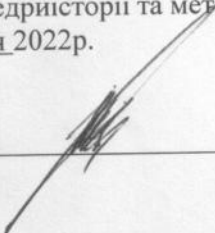
Викладач

_____

Башли М.І.
(ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри історії та методики її навчання
протокол № 4 від «31» серпня 2022р.

Завідувачка кафедри

_____

Татаринів І.Є.
(ПІБ)